až po propracovanou osnovu na celou stranu. Každá kapitola odkazuje na další studium literatury a je doplněna o kontrolní otázky, které slouží k ověření pochopení představené problematiky. U kapitoly o politické psychologii však takové otázky chybí. Přesněji řečeno, autor této kapitoly namísto otázek a úkolů uvádí spíše osnovu kapitoly a hlavní témata.

Závěrem lze shrnout, že ambicí Miroslava Nováka bylo nabídnout čtenáři široký a mnohovrstevnatý pohled na fenomén politiky. Kniha nabízí nejen tradičně pojaté politologické kapitoly, ale čtenářům dále ukazuje, jak k pojmu politika mohou přistupovat i jiné vědní disciplíny. Kniha čtenáře seznamuje s tím, z jakých premis tyto hybridní disciplíny vycházejí a jak osvěžující může být pohled na fenomén politiky, opustíme-li na chvíli tradiční přístupy politologie. Lze konstatovat, že se M. Novákovi a jeho kolegům podařilo tuto ambici naplnit.

Použité zdroje:

- Adamová, Karolína a Křížkovský, Ladislav. 1992. *Základy politologie*. Praha: Svoboda.
- Adamová, Karolína a Křížkovský, Ladislav. 1997. *Politologie*. Praha: Codex Bohemia.
- Cabada, Ladislav a Kubát, Michal. 2004. *Úvod do studia politické vědy*. Praha: Eurolex Bohemia.
- Dočekalová, Pavla et al. 2010. *Úvod do politologie*. Praha: Grada Publishing.
- Drulák, Petr et al. 2008. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Praha: Portál.
- Heywood, Andrew. 2008. *Politologie*. Praha: Linde.
- Müller, Adolf. 1991. *Úvod do vědy o politice*. Praha: Lunaron.
- Lisa, Aleš a Prorok, Vladimír. 2009. *Politologie*. Plzeň: Aleš Čeněk.
- Řichová, Blanka. 2002. *Úvod do současné politologie. Srovnávací analýza demokratických politických systémů*. Praha: Portál.

Miloš Brunclík
Vysoká škola CEVRO Institut

Jan Wintr:

ČESKÁ PARLAMENTNÍ KULTURA

Praha: Auditorium, 2010. 432 stran.

DOI: 10.5817/PC2012-4-386

„Parlament je fascinující instituce (str. 5).“ Těmito slovy zahajuje svůj výzkum české parlamentní kultury teoretik práva Jan Wintr z pražské právnické fakulty. Hned na začátek nutno podotknout, že Jan Wintr pojednal o českém parlamentu a jeho politické kultuře fascinujícím způsobem či přinejmenším naprosto novátorskou metodou. Autor nás neotřelým způsobem provází světem parlamentních jednání, přičemž ve svém výkladu dokázal propojit ryze odborný styl s téměř „románovými“ vsuvkami v podobě autorem okomentovaných výňatků ze stenoprotokolů Poslanecké sněmovny a v menší míře Senátu. Jan Wintr v úvodu své práce implicitně zmiňuje obavu z toho, zda to snad s rozsahem oněch ukázek nepřehnal (str. 8). Myslím, že nikoli. Právě tyto ukázky, aniž bych chtěl jakkoli snižovat význam autorských pasáží knihy, činí práci nezanedbatelným způsobem poučnější a konečkonců také zábavnější.

Recenzovaná publikace je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. V první kapitole autor vymezuje a analyzuje samotný teoretický pojem parlamentní kultury. V kapitole druhé popisuje jednotlivá volební období Poslanecké sněmovny (do roku 2010), a to převážně s ohledem na politická specifika těchto období. Třetí kapitola je nejrozsáhlejší. Autor v ní zkoumá projevy parlamentní kultury v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Činí tak prostřednictvím analýz základních institutů a institucí parlamentního života: rozpravy (proslovy, faktické poznámky apod.), legislativního procesu (procedur nutných ke schvalování zákonů), organizačních procedur (pořad schůze, přestávky,

obstrukce apod.), postavení předsedy sněmovny a předsedajícího schůze, hlasování (včetně fenoménu tzv. párování) a vztahu vlády a opozice (účast vlády na schůzích sněmovny, interpelace, sdružování poslanců do klubů apod.). Čtvrtá kapitola je relativně stručná, ale důležitá. Autor v ní totiž porovnává stav parlamentní kultury v Poslanecké sněmovně a Senátu, což je vzhledem s často uváděnou disproporcí v míře této kultury mezi Senátem a sněmovnou (v její neprospekch) pozoruhodné téma.

Jan Wintř se ve své knize věnuje v naprosté většině Poslanecké sněmovně. Může zde vzniknout otázka, zda je takové tematické „okleštění“ práce vhodné, resp. do jaké míry. Mám za to, že autorem zvolený postup, tj. soustředění se na sněmovnu, je oprávněný. Důvodem je postavení Poslanecké sněmovny v našem politickém systému. Autor na mnoha místech své knihy správně upozorňuje na dominanci sněmovny u nás (jak v lepším, tak horším slova smyslu). Poslanecká sněmovna je v České republice klíčovým politickým kolbištěm, ve kterém se odehrávají všechny důležité politické zápasy. A právě v takovém prostředí se podobá parlamentní – či šířeji politické – kultury projeví nejlépe. Senát stojí v tomto ohledu v pozadí. Je samozřejmě dobře, že autor Senát nevynechal, ale kratší komparativní pojednání o sněmovně a Senátu v jedné kapitole je dostačující a nikterak neproblematizuje autorovy analytické postřehy a závěry.

Čtenář by ale možná uvítal širší mezinárodně komparativní záběr práce. Jan Wintř především v první kapitole uvádí příklady z britské a německé parlamentní praxe. Dovedu si představit, že by bylo vzhledem k zajímavosti těchto informací a také do očí bijícím rozdílem mezi českým na jedné straně a britským a německým parlamentním prostředím na straně druhé zajímavé a poučné v těchto komparativních postřezích pokračovat i v dalších kapitolách. To samé se týká příkladů z parlamentní praxe mezi-

válečné Československé republiky (těch je ovšem více a narážíme na ně průběžně v celé práci). Na druhou stranu by však tyto komparativní části možná už beztak rozsáhlou práci neúměrně rozšířily. Třeba by ale autor mohl tyto připomínky pochopit jako výzvu pro pokračování v příslušném výzkumu, ovšem více v komparativním měřítku. Za sebe podotýkám, že bych to vzhledem ke kvalitě recenzované knihy uvítal.

Autor je především právník a jeho přístup je právnícký. To ovšem neznamená, že se vyhýbá politologickým přístupům a postřehům (zhusta pracuje se striktně politologickou literaturou). Je potěšitelné, že autor ve své práci jednoznačně prokazuje vysokou míru politologické erudice. Polemizoval bych snad jen se dvěma autorovými poznámkami. Na stranách 225–226 uvádí, že by bylo prospěšné zřídít u nás placenou funkci vůdce politické opozice podle britského vzoru. Nevím, zda by to u nás šlo, protože musíme zohlednit rozdíl mezi bipartismem (byť v Británii momentálně narušeným či přerušeným) a multipartismem. V bipartismu je vůdcem opozice šéf nejsilnější strany, která se po případném volebním vítězství stane stranou vládní a její šéf (dosavadní vůdce opozice) premiérem. Dvě strany (a dva lídři) se pak ve střednědobé perspektivě střídají. V multipartismu tvoří opozici více stran, které po volbách mohou převzít moc, a není dopředu jasné, kdo bude premiérem, resp. neplatí pravidlo, že se premiérem stane lídr nejsilnější strany, tedy před volbami „vůdce opozice“. V multipartismu může být více „vůdců opozice“ a více kandidátů na premiéra a nemusí tolik záležet na volební síle stran.

Neuváděl bych také, že politologie má obecnou poučku, že „pro parlamentní systém jsou typické disciplinované strany, zatímco pro prezidentský systém nedisciplinované (str. 325)“. To platí jen pro prezidentský režim USA. V Jižní Americe máme více prezidentských režimů s disciplinovanými stranami, což je mimochodem velkým problémem

těchto režimů. Rád bych ale uvedl, že tato autorova z mého pohledu sporná tvrzení jsou vzhledem k analyzované problematice marginální a nikterak nesnižují analytickou kvalitu a odbornost práce, včetně odbornosti politologické.

Jednu závažnější kritickou poznámku si ale neodpustím. Knihu naprosto zbytečně poškozuje nevhodný, silně zpolitizovaný doslov Zdeňka Jičínského. Mám za to, že do kvalitních odborných prací, jakou kniha nezpochybnitelně je, se takové politické pamflety nehodí.

Závěrem bych rád uvedl, že Jan Wintř sepsal pozoruhodný spis, který je v českém společenskovědním prostředí zcela ojedinělý. Je to průkopnická práce, která jistě osloví nejen právníky a politology, ale každého, kdo se zajímá o stav parlamentarismu a demokracie u nás. Doufejme, že osloví také české politiky...

Michal Kubát

*Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy
v Praze*

zabývají. Součástí knihy tak není standardní popis legislativních procedur, ani deskripce parlamentní moci uvnitř institucionálního nastavení EU. Autoři se z velké části zaměřili na první pohled podružné věci, které ovšem v celkovém kontextu vytvářejí významné složky parlamentního života.

Knihy svým pojetím v žádném případě neaspiruje na druh textu, který je typickým příkladem suché akademické analýzy. Oba autoři byli vysokými úředníky v rámci EP po mnoho let. Jejich text tak spíše zachycuje postřehy a zajímavosti (v jistých pasážích dokonce i realitu všedního dne), které jsou smysluplné a pro čtenáře přirozeně poskládané za sebe, tak aby dokázaly ilustrovat konkrétní aspekty parlamentního dění. Text knihy je v mnohých případech proložen obrázky či doplňujícími rámečky s informacemi, tak aby si čtenář dokázal představit celkový obraz dané problematiky či spojit si jména s obličejí. Kniha je dělena do třinácti kapitol. Každá z kapitol se věnuje fungování EP z jiného pohledu. Stejně tak jako název knihy, tak i názvy kapitol jsou zvoleny s lehkou provokujícím charakterem. Za zmínku jistě stojí například *A Tale of Three Cities*, *The Sausage Machine* nebo *Love, Love Me Do*.

Stephen Clark, Julian Priestley:

**EUROPE'S PARLIAMENT:
PEOPLE, PLACES, POLITICS**

John Harper Publishing. London, 2012.
432 stran.

DOI: 10.5817/PC2012-4-388

Jak již název knihy *Europe's Parliament* napovídá, nejde o klasické dílo popisující Evropský parlament (EP) jako takový. Autoři zasazují EP do širších souvislostí a vytvářejí tak ucelenou představu o tom, jak tento Parlament Evropy funguje. Sám podtitul knihy (*People, Place, Politics*) pak širěji definuje oblasti, jimiž se autoři v knize

První kapitola se věnuje popisu EP a „jeho“ lidem. Nejprve je čtenář seznámen s prostředím, do kterého jsou budovy EP v Bruselu zasazeny. Následuje popis pracovního procesu, oblíbených míst zaměstnanců a různých dalších zajímavostí ze života prostého úředníka EP. Navazující část této kapitoly pak popisuje budovy EP zasazené v belgickém hlavním městě. Autoři nicméně tuto deskripci nepojali jako suché vyjmenování faktů, ale zvolili si imaginárního návštěvníka, jehož provází po zmíněných budovách, a v textu zachycují, co právě tento host vidí či případně jaký dojem na něj konkrétní prostory dělají. Závěrečná část se snaží o přiblížení štrasburské reality a o podobný popis chodu EP jako v případě Bru-